
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2022-4-88-94>

 <https://orcid.org/0000-0003-1682-8534>

САМОЙЛЕНКО Неля Іванівна

кандидатка історичних наук, доцентка кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
e-mail: samoilenkonelia@gmail.com

УДК 378.091.2:001.89(045)

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглядається поняття науки, його виникнення та розвиток. Розкриваються особливості науки в умовах ринкових відносин, основні методи наукових досліджень, форми науково-дослідної роботи та специфіка її організації. Значна увага приділена раціональній організації праці науковців, пошуку науково-технічної інформації, визначенню ефективності науково-дослідних робіт.

Висвітлено загальне уявлення про організаційну структуру науково-дослідної діяльності у закладі вищої освіти, систему управління науково-дослідною роботою. Автор зосереджує увагу на проблемі підготовки висококваліфікованих науковців, здатних до самостійної творчої науково-дослідницької роботи.

Дається короткий огляд особливостям організації та проведення наукової та науково-дослідницької роботи в закладі вищої освіти,

знайомить з методами й методиками проведення наукового дослідження.

Приділено увагу видам і формам науково-дослідницької роботи у вищій школі, розглянуто види роботи як науково-дослідна компонента навчального процесу, самостійна науково-дослідна пошукова робота, науково-дослідна робота, що здійснюється під керівництвом наукового керівника.

Проаналізовано володіння теоретичними знаннями і набуття практичних навичок щодо проведення наукових досліджень, обробки, аналізу й визначення та представлення результатів наукових досліджень. Зосереджено увагу на вмінні працювати з науковою літературою.

Основними категоріями та поняттями, що розкриваються у статті, є: предмети дослідження у вищій школі, особливості освіти та кваліфікації, науково-дослідницька діяльність, науково-педагогічні працівники, види та форми науково-дослідної роботи, комплексні та цільові програми, індивідуальні плани, планування, аналіз, облік і прикладний моніторинг дослідницької діяльності провайдерів.

Ключові слова: вища школа; дослідження; методологія; наука; організація.

Постановка проблеми. В умовах розвитку науково-технічного прогресу, інтенсивного збільшення обсягу наукової та науково-технічної інформації, швидкої змінюваності та оновлення знань, особливого значення набуває процес постійної, творчої роботи, до впровадження у виробничий процес новітніх технологій, спостерігається підвищення інтересу до наукового дослідження.

Відповідно до постанови президії Академії наук України «Про розвиток науки та трансформацію суспільства: концепція для України», головна мета інноваційної політики, науково-технічної, наукової системи освіти — це: забезпечення підготовки професійних, наукових і науково-педагогічних кадрів на рівні глобальних кваліфікаційних вимог, ефективне використання освітнього, науково-технічного та інноваційного потенціалу для економічного розвитку країни та вирішення соціальних проблем. Науково-дослідну, наукову діяльність закладів вищої освіти, що підпорядкована Міністерству освіти і науки України, регламентує «Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації», згідно з яким головною метою наукової та науково-технічної діяльності вищої школи є оволодіння та використання нових наукових знань з метою створення корисних для суспільства наукових результатів, забезпечення якісної підготовки фахівців для відповідних галузей; висококваліфікований персонал наукових та науково-педагогічних працівників; вирішення комплексних за-

вдань у сфері розвитку науки і техніки; впровадження та використання наукових і науково-практичних результатів в Україні та на світовому ринку.

Зокрема, науково-дослідна робота студентів забезпечує засвоєння та ефективне використання знань; закладає основу наукової роботи; сприяє застосуванню індивідуальної методики у навчанні здобувачів вища освіта; розвиває в них здатність до обґрунтованих суджень і висновків; дозволяє використовувати наукові знання самостійно в постійно мінливому середовищі.

Науково-дослідна діяльність студентів є найефективнішим методом якісної підготовки нових спеціалістів на ринку праці. Майбутній фахівець повинен знати основні положення, які характеризують наукову роботу, мати стійкі знання про методологію та методику наукових досліджень дуже важливо для сучасних науковців-дослідників. Ці знання дають змогу орієнтуватися у розвитку сучасної науки, розуміти тісний зв'язок економічних і соціальних змін.

Сучасна професійна діяльність вимагає від фахівців проводити дослідження, уміти вирішувати принципово нові завдання, творчо використовувати досягнення науки та вдосконалювати свою кваліфікацію у будь-якій суспільній галузі. Отже, наукова підготовка здобувачів вищої освіти – одне з важливих завдань освітнього процесу.

Аналіз досліджень і публікацій. Досліджувана проблема не нова. Питаннями, які торкаються найрізноманітніших аспектів організації наукових досліджень, присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених сучасності, зокрема: Г. Бірта, Ю. Бургу, С. Важинський, Т. Шербак, О. Гуроров, О. Карпаш, П. Райтер, М. Корягін, Н. Кушнарєнко, М. Чік, І. Добронравова, О. Руденко, Л. Сидоренко, Г. Штейнер.

Проблеми формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти вивчалися багатьма дослідниками. Загальні питання організації науково-дослідної роботи студентів досліджувалися в працях С. Гончаренка, А. Кушнірука, Д. Пойя, В. Прошкіна, С. Раков, О. Скафи, В. Шахова та інших учених.

Історичні аспекти проблеми розвитку дослідницької діяльності студентів аналізувалися такими науковцями, як: А. Алексюк, Л. Вовк, С. Золотухін, І. Зязюн, В. Майборода, О. Мартиненко, Н. Пузирьов та ін. На науково-дослідну роботу як елемент підготовки майбутніх спеціалістів направлені дослідження Л. Авдєєва, Н. Амеліна, І. Іващенко, З. Єсарєва, О. Овакімджана, Ф. Орєхова, Н. Яковлєва.

Питання навчальної та наукової діяльності студентів ЗВО, її специфіку, види, особливості, можливості висвітлено у працях М. Князя, І. П'ятницької-Позднякової.

М. Байдан, В. Литвиненко досліджували дослідницьку діяльність студентів, кооперацію викладачів і студентів у процесі наукових досліджень, а також вплив науково-дослідної діяльності закладу вищої освіти щодо формування інтересу до науки у здобувачів вищої освіти.

Однак питання використання науково-дослідної діяльності як професійно орієнтованої технології підготовки здобувачів закладу вищої освіти до майбутньої професійної діяльності потребує подальших вивчень, так як не було предметом дослідження.

Мета статті. Обґрунтування форм і методів організації системи науково-дослідної роботи закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ знаходиться під впливом наукового прогресу у всій своїй діяльності. В даний час наука стає продуктивною силою суспільства. Стимулюючи виробництво, наука пронизує всі чинники суспільного життя. Необхідність наукового підходу в економіці, політиці, управлінні та системі освіти змушує науку розвиватися швидшими темпами, ніж будь-яка інша сфера діяльності. Сучасний висококваліфікований фахівець повинен володіти глибокими знаннями та конструктивним мисленням. Для цього необхідно досконало володіти методологією наукових досліджень і вмінням практично їх застосувати.

З цією метою до навчального плану другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка включено дисципліну «Методологія і організація наукових досліджень», яка розкриває студентам закладу вищої освіти зміст наукових досліджень, знайомить з методами та прийомами проведення наукових досліджень, формує потребу в здобутті нових знань та інтерес до науки.

Метою викладання дисципліни є надання студентам необхідного обсягу знань у галузі наукових досліджень, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи, ознайомлення з формами звітів, методикою підготовки повідомлень, доповідей, наукових статей, курсових та дипломних робіт, використання комплексу знань для створення сприятливих умов дослідницької діяльності. Висвітлення теоретичних основ, питань методик, технології та організації науково-дослідної діяльності, тобто формування теоретичного і практичного підґрун-

тя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень студентами, магістрами, як у процесі навчання у закладі вищої освіти, так і на практиці.

Науково-дослідна робота для здобувачів вищої освіти, яка реалізується в освітньому процесі Університету Григорія Сковороди в Переяславі, є обов'язковою. Вона сприяє розвитку дослідних і наукових здібностей студентів.

Основними формами науково-дослідної діяльності студентів є: наукові семінари, засідання круглого столу, проведення наукових досліджень у період практики, курсові та дипломні роботи, участь у наукових роботах та науково-практичних конференціях, участь у конкурсах студентських робіт.

Форми і методи залучення здобувачів вищої освіти до наукової творчості умовно поділяються на науково-дослідницькі роботи, які включаються в освітній процес і проводяться в навчальний час відповідно до навчальних планів, а тому є одним із обов'язкових елементів усієї навчальної діяльності та науково-дослідна робота, яку студенти виконують поза аудиторією.

Щорічно студенти Університету Григорія Сковороди в Переяславі беруть участь у міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях і семінарах, (в умовах військової агресії ці заходи проводяться дистанційно або в змішаному режимі), які організовує наш університет. Тематика студентських наукових досліджень представлена у контексті наукових тем кафедр та науково-дослідних робіт, які виконуються за ініціативною темою кафедр.

В Університеті Григорія Сковороди в Переяславі науково-дослідна робота студентів координується також Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених, яке є ініціатором та координатором різних організаційних форм студентської наукової діяльності.

Дослідницька діяльність студентів ЗВО – це діяльність, пов'язана з пошуком відповіді на творчу, дослідницьку задачу з невідомим раніше рішенням. Вона включає в себе наступні фази: постановка проблеми; вивчення теорії, присвяченої даній проблемі; вибір методів їх дослідницьке та практичне засвоєння; пошук необхідного матеріалу, його аналіз та узагальнення; власні висновки.

Вивчення організації наукової діяльності у закладі вищої освіти допоможе абітурієнтам отримати загальне уявлення про організаційну структуру наукової діяльності вищої школи, а також засвоїти деякі категорії та поняття, які будуть використовувати

тися під час вивчення цього курсу, ознайомитися з плануванням науково-дослідної діяльності, процесом управління науково-дослідною діяльністю у закладі вищої освіти.

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття та використання нових знань [1, с. 32]. Поняття науки тісно пов'язане з поняттям освіти. Етап формування знань у науці передуює етапу набуття науковцями базових знань і навичок, що дозволяє їм генерувати нові ідеї та здійснювати наукові інновації. Водночас функціонально процес формування вченого та забезпечення його необхідними знаннями та кваліфікаційними особливостями покладається на вищу освіту, яка може спрямувати дослідницьку діяльність молодих учених у певне русло [1, с. 44].

Організація науково-дослідної роботи закладу вищої освіти базується насамперед на його статусі, рівні акредитації, матеріально-технічній базі, кадровому потенціалі тощо. визначається [2, с. 132]. Це, як правило, окремий структурний підрозділ - науково-дослідна частина, наукові, навчально-наукові, науково-дослідні та дослідно-конструкторські інститути, центри, лабораторії тощо, включає бібліотеки. Їх діяльність може здійснюватися на бюджетній та договірній основі. Це адміністративна частина організації. Що стосується функціональності, то до неї входять суб'єкти безпосередньої наукової діяльності, учасники наукових досліджень, безпосередні працівники відділів.

Науково-педагогічні працівники – це науковці, які займаються професійно-педагогічною та науково-технічною діяльністю у ЗВО та аспірантурі III-IV рівня акредитації за основним видом діяльності [3, с. 92].

Організацію науково-дослідної роботи студентів здійснює випускова кафедра, яка є основним методичним центром роботи зі студентами. Вона й призначає наукового керівника для проведення наукових досліджень.

Проведення студентами дослідницької роботи пов'язане з основами наукових досліджень, зокрема, поняттям науки, методами наукового дослідження, самостійною роботою в літературних джерелах, плануванням та організацією наукових експериментів, обробкою експериментальних даних.

Елементи наукового пошуку, відображені в курсових роботах (проектах) студентів, мають бути розширені у майбутній випускній кваліфікаційній роботі, а також у науковій тематиці відповідної кафедри.

Елементи наукового дослідження, відображені в курсових роботах (проектах) сту-

дентів, можливо розширити в майбутній дипломній роботі, а також у науковій тематиці відповідної кафедри.

Під час навчальної та виробничої практики кожен здобувач вищої освіти, крім загальної роботи, передбаченої програмою практики, виконує завдання експериментального характеру, надані випусковою кафедрою за фахом. Виконання завдання відображається в окремому розділі звіту з практики і може бути використано в інших видах наукової роботи студента, зокрема, доповідях і семінарських заняттях, написанні курсових та випускних дипломних робіт бакалавра чи магістра. [3, с. 32]. Науково-дослідна практика проводиться у формі виконання реального наукового проєкту, який виконує здобувач вищої освіти в рамках затвердженої теми дипломної роботи з урахуванням інтересів і можливостей підрозділів, в яких вона проходить. Практика проводиться відповідно до програми науково-дослідної практики і індивідуальної програми практики, складеної магістрантом разом з науковим керівником.

Організація науково-дослідної роботи в університеті полягає у функціональному визначенні повноважень окремих структурних підрозділів освітнього закладу з чітким узгодженням з науковою складовою діяльності університету.

У різних джерелах можна знайти різні класифікації видів і форм дослідницької роботи. Узагальнюючи їх, можна виокремити такі види науково-дослідних робіт: дослідницька складова навчального процесу (лекції, практичні та семінарські заняття, консультації, підготовка курсових і випускних кваліфікаційних робіт); самостійна науково-дослідна робота (науковці та науково-педагогічні працівники, які самостійно проводять наукові дослідження); науково-дослідна робота під науковим керівництвом (здійснюється згідно з планами науково-дослідних робіт, індивідуальними планами докторантів і докторантів) [4, с. 132].

Наведена класифікація розділяє ці види дослідницьких робіт за критерієм участі суб'єктів науково-дослідницької роботи в процесі створення наукових результатів та набуття студентами знань і вмінь.

Форми науково-дослідної роботи можна виділити відповідно до предметів науково-дослідної роботи та напрямів їх роботи.

Суб'єктом наукової діяльності є наукові, науково-педагогічні працівники, особи, які навчаються у ЗВО, інші працівники ЗВО, а також працівники підприємств, які спільно з закладом вищої освіти здійснюють наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність [5, с. 23].

Студенти університету залучаються до наукових досліджень шляхом участі в гуртках, проблемних групах, олімпіадах студентських наукових робіт, проходженні практики, докторантів і докторантів у дисертаційній роботі під науковим керівництвом, а також участь у наукових семінарах, науково-практичних конференціях. Свої наукові інтереси викладачі реалізують шляхом виконання частини індивідуального плану наукової роботи, який складається щорічно і викладач звітує про його виконання на засіданні кафедри. Крім того, науково-педагогічні працівники беруть участь у роботі постійно діючих науково-методичних семінарів, наукових конференцій тощо. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» викладач здійснює освітній процес у закладі вищої освіти у таких формах, як: заняття, самостійна робота, практичні заняття, контрольні заходи. Усі ці форми роботи мають наукову складову. Таким чином, усі види і форми науково-дослідної роботи науково-педагогічних працівників, студентів, магістрів і докторантів спрямовані на активізацію їх творчого мислення, використання сучасних наукових методів у вирішенні конкретних ситуацій, що сприяє підвищенню професійної підготовки.

Наукова діяльність в університеті ведеться за певного управління. У науці виділяють два типи планів, заснованих на різних підходах як виду господарської діяльності.

Комплексна цільова програма наукової діяльності включає всіх учасників наукового процесу, види і форми наукової діяльності університету та професорсько-викладацький склад [6, с. 32].

Оперативне планування – оперативні плани, що є результатом комплексної цільової програми науково-дослідної роботи та конкретизовані в планах окремих предметів науково-дослідної роботи. Сюди входять навчальні плани бакалаврів і магістрів, програми дисциплін, індивідуальні плани докторантів і докторантів на весь період навчання (складання іспитів, підготовка дисертацій та їх захист), плани роботи кафедри (відділ науки враховує кафедральна тематика, її основні та прикладні компоненти та індивідуальні плани викладачів). На основі комплексної та цільової програми наукових досліджень складається план науково-дослідної роботи структурного підрозділу, наприклад факультету, кафедри. Після цього напрямки роботи конкретизуються в планах навчального процесу студентів, індивідуальних планах науково-педагогічних працівників та аспірантів на весь період навчання у ЗВО, ас-

пірантурі [7, с. 72]. У цих планах, виходячи з навчального плану та терміну навчання, передбачається, що елементи наукових досліджень будуть реалізовані протягом усього періоду навчання у ЗВО, аспірантурі. Комплексність програми базується на виконанні всіх елементів науково-дослідницької роботи (вибір та обґрунтування теми, виконання дослідження, апробація та експериментування, впровадження результатів). Після вивчення тем науково-дослідних робіт, рекомендованих кафедрою, здобувачі звертаються до завідувача випускової кафедри за підтвердженням наукового керівника. На засіданні кафедри затверджується тематика наукового дослідження та наукових керівників з числа педагогів кафедри та зацікавлених наукових працівників науково-дослідних установ.

Керівник спільно зі студентом складає комплексний індивідуальний план науково-дослідної роботи на всі роки навчання з поділом етапів навчання на семестри. Реалізацію результатів наукового дослідження необхідно врахувати в індивідуальному плані наукової роботи студента.

Етапи дослідження контролюються відповідно до виконання студентом комплексного індивідуального плану дослідження. Тому в індивідуальному плані студента ведеться запис про виконання окремих етапів за темою дослідження, де зазначається дата виконання роботи та її оцінка науковим керівником. Документацію з планування, обліку та контролю науково-дослідної роботи здобувача веде науковий керівник [8, с. 17].

Нормативними документами про навчання в аспірантурі передбачено, що індивідуальний план наукової роботи докторанта затверджується вченою радою факультету за поданням кафедри, до складу якої він входить. Для виконання наукової роботи докторанту призначається науковий керівник із числа докторів наук або професорів. У наукових дослідженнях на межі суміжних проблем допускається наявність двох наукових керівників і консультанта.

Аспірант повинен отримати глибокі професійні знання, набути навичок самостійної наукової роботи, мати широкий науковий і культурний кругозір. Аспіранти можуть бути направлені до наукових центрів та провідних навчальних закладів України та зарубіжжя для проведення наукових досліджень за обраною темою.

Аспіранти, які навчаються за сумісною та денною формами, повинні працювати за єдиним індивідуальним планом науково-дослідної роботи за обраною темою дисертації.

Управління науково-дослідними роботами суб'єктів наукової діяльності неможливо обійти без таких важелів, як облік і контроль. Вони здійснюються з метою успішної та ефективної реалізації комплексних цільових програм і оперативних планів [9, с. 102]

Кафедра та деканат здійснюють облік та контроль через звіти, оцінки, перевірки документально оформлених робіт тощо. Однією з форм звітності про виконання студентами та аспірантами індивідуальних завдань є планові етапи виконання робіт, визначені в плані-розкладі, які перевіряються науковими керівниками студентів та аспірантів.

Вся науково-дослідна діяльність університету підлягає обліку та контролю. Так, зокрема, кафедри подають науковому відділу звіти про науково-дослідну діяльність за певний період, у яких визначаються основні наукові результати, наприклад, кількість опублікованих монографій і підручників, опублікованих статей і наукових повідомлень тощо, які були підготовлені аспірантами та докторантами, науково-педагогічними працівниками кафедри.

Аналіз науково-дослідної роботи включає збір та обробку звітів кафедр, іншої інформації про науково-дослідну роботу в університеті. Аналіз проводиться як внутрішньо, між кафедрами, студентами, викладачами, так і зовнішнє шляхом порівняння показників різних навчальних закладів. Зовнішній аналіз є досить ефективним і дає можливість отримати достовірну інформацію про міжвузівські рейтинги.

В університеті розробляється певна методика, за якою визначаються рейтинги, оцінки, цінні позиції кафедр, студентів і викладачів, виявляються недоліки, шукаються шляхи їх подолання, визначаються резерви та можливості їх використання [6, с. 96].

Тому планування, облік і контроль науково-дослідної роботи студентів та аспірантів спрямовані на досягнення кінцевого результату оволодіння методологією наукового дослідження та набуття навичок її застосування в практичній діяльності.

Висновки. Ефективним засобом формування студента вищої школи як майбутнього фахівця є науково-дослідна діяльність, яка координується, контролюється та керується кафедрою та окремими викладачами.

Правильна організація науково-дослідницької діяльності дозволяє студентам вищої школи зрозуміти суть досліджуваного питання, досконально в ньому розібратися; формує в них такі цінні якості, як працьовитість, організованість, ініціатив-

ність, воля, дисциплінованість, охайність, активність, цілеспрямованість, творче ставлення до роботи, самостійність мислення; підвищує культуру їхньої розумової праці, розвиває в них уміння самостійно здобувати й поглиблювати знання, є важливим елементом у формуванні їхньої професійної компетентності.

Дослідницька діяльність сприяє розвитку творчого потенціалу особистості, яка характеризується високою мотивацією до активної пізнавальної діяльності, розвитку творчих здібностей, переживання творчої активності, індивідуальних рис характеру [10, с. 156]. Для заохочення здобувачів до науково-дослідницької роботи та її організації в навчальних закладах важливе значення має відбір і відтворення таких логічних конструкцій, які могли б виконувати функції: а) інструменту пізнавальної діяльності; б) інструменту творчої діяльності; в) засіб, що забезпечує перехід від усталених форм пізнання до творчо-наукових.

Успіх дослідницької роботи тому залежить від складових: викладач має чітко уявляти собі основні завдання дослідження: який об'єкт дослідження обрати та які методи дослідження використати.; прогнозувати умови, форму і зміст діяльності, найбільш сприятливі та оптимальні для розвитку та вдосконалення науково-дослідницької роботи. Відповідно науково-дослідна діяльність повинна бути організована таким чином, щоб здобувачі вищої освіти після закінчення університету прагнули до постійного підвищення свого професійного рівня. Людина повинна постійно вчитися, співвідносити свої знання з новими вимогами, своїми потребами, потребами суспільства, ринку праці.

Список бібліографічних посилань

1. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень. Тернопіль, 2005. 256 с.
2. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів. Київ: Вікар, 2003. 328 с.
3. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. Київ, 2003. 116 с.
4. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень. Київ: Знання, 2007. 317 с.
5. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
6. Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт. Харків: Еспада, 2007. 368 с.
7. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання, 2006. 307 с.
8. Організація науково-дослідної роботи в закладах освіти / Укладачі Ю.О. Туранов, В.І. Уруський. Тернопіль: Астон, 2001. 140 с.
9. Свердан М.М. Основи наукових досліджень. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
10. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
11. Гавриленко О.П. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Ніка-Центр, 2008. 172 с.

12. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 208 с.
13. Петрук В.Г. Основи науково-дослідної роботи. Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2005. 144 с.
14. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
15. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів. Івано-Франківськ: Плай, 2003. 88 с.

References

1. Kustovska, O.V. (2005). System approach methodology and scientific research. Ternopil. 256 p. [in Ukr.].
2. 02Kushnarenko, N.M. (2003). Scientific processing of documents. Kyiv: Vikar. 328 p. [in Ukr.].
3. 03Piatnytska-Pozdniakova, I.S. (2003). Basics of scientific research in higher education. Kyiv. 116 p. [in Ukr.].
4. 04Stechenko, D.M. (2007). Methodology of scientific research. Kyiv: Knowledge. 317 p. [in Ukr.].
5. 05 Bilukha, M.T. (2002). Methodology of scientific research. Kyiv: ABU. 480 p. [in Ukr.].
6. 06Shyshka, R.B. (2007). Organization of scientific research and preparation of master's and dissertation theses. Kharkiv: Espada. 368 p. [in Ukr.].
7. 07Sheiko, V.M. (2006). Organization and methodology of scientific research activity: a textbook. Kyiv: Knowledge. 307 p. [in Ukr.].
8. 08 Turanov, Yu.O., Urusky, V.I. (Comp.). (2001). Organization of research work in educational institutions. Ternopil: Aston. 140 p. [in Ukr.].
9. 09Sverdani, M.M. (2006). Basics of the scientific research. Chernivtsi: Ruta. 352 p. [in Ukr.].
10. 10Krushelnyska, O.V. (2006). Methodology and organization of scientific research. Kyiv: Kondor. 206 p. [in Ukr.].
11. Havrylenko, O.P. (2008). Methodology of scientific research: study guide. Kyiv: Nika-Center. 172 p. [in Ukr.].
12. Basics of the scientific research (2006). Organization of the student's independent and scientific work. Kyiv: Publisher House «Professional». 208 p. [in Ukr.].
13. Petruk, V.H. (2005). Basics of research work. Vinnytsia: Universum. 144 p. [in Ukr.].
14. Romanchukov, V.I. (2007). Basics of the scientific research. Kyiv: Center of educational literature. 254 p. [in Ukr.].
15. Technology of independent educational and scientific work of students (2003). Ivano-Frankivsk: Plai. 88 p.

SAMOILENKO Nelia

Ph.D in History, Associate Professor,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

ORGANIZATION OF SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Summary. *The article considers the essence of the concept of science, its origin and evolution. The basic methods of scientific researches, features of science are revealed in terms of market relations, forms of research and specifics of its organization. Considerable attention is paid to the rational organization work of scientists, search of scientific and technical information, definition of the researches efficiency.*

The general idea of the organizational structure of the research activities in the institution of higher education, the management system of research is highlighted.

The author focuses on the problem of training highly qualified scientists capable of independent creativity research.

The author provides a brief overview of the features of the organization and conduct of scientific and research work in a higher education institution, introduces methods and techniques of scientific research.

In the article it is payed attention to the types and forms of research in higher school, such as research com-

ponent of the educational process, independent research, research under scientific leadership.

The article analyzes the possession of theoretical knowledge and acquisition of practical skills in conducting research, processing, analysis, definition and presentation of research results. Attention is concentrated on the ability to work with scientific literature.

The key categories and concepts disclosed in this article are: subjects of research in a higher education institution, educational and qualification characteristics, scientific activity, scientific and pedagogical workers, types and forms of research, comprehensive target programs, individual plans, planning, analysis, accounting and control of research of applicants.

Keywords: *higher school; research; methodology; science; organization.*

Одержано редакцією 23.11.2022
Прийнято до публікації 04.12.2022